

III PHƯƠNG PHÁP VÀ HÌNH THỨC TỔ CHỨC DẠY HỌC MÔN MĨ THUẬT LỚP 2

Căn cứ theo nội dung dạy học đã được xác lập theo Chương trình giáo dục phổ thông môn Mĩ thuật năm 2018, phương pháp dạy học môn Mĩ thuật cần có sự thay đổi cho phù hợp bởi mục đích của giáo dục: hình thành năng lực cho HS thông qua từng môn học, mà ở môn Mĩ thuật là năng lực mĩ thuật – một biểu hiện của năng lực thẩm mĩ. Phương pháp dạy học môn Mĩ thuật lớp 2 theo hướng tích hợp hướng đến việc hình thành, phát triển được các kĩ năng sau:

- HS được trải nghiệm và trình bày hiểu biết của mình thông qua TPMT, SPMT
- HS chủ động tạo ra những SPMT, cũng như hình thành thái độ hợp tác và chia sẻ kinh nghiệm với các thành viên trong nhóm.
- HS biết cách biểu đạt ý kiến, ấn tượng và cảm giác của bản thân trước một TPMT, SPMT.
- HS hiểu, phân tích và diễn giải các yếu tố cấu thành của SPMT theo các mức độ khác nhau.

Chính những kĩ năng này là yếu tố cần và đủ để hình thành năng lực thẩm mĩ cho HS, thể hiện ở các phương diện sau:

- Nhận biết cái đẹp: HS nhận biết được cái đẹp, cái chưa đẹp trong tự nhiên, đời sống xã hội và nghệ thuật; có cảm xúc và biết bày tỏ cảm xúc trước cuộc sống xung quanh.
- Phân tích, đánh giá cái đẹp: HS mô tả được cái đẹp, biết so sánh, nhận xét về biểu hiện bên ngoài của cái đẹp, cái chưa đẹp ở mức độ đơn giản.
- Tạo ra cái đẹp: HS biết mô phỏng, tái hiện được cái đẹp bằng các hình thức, công cụ, phương tiện, ngôn ngữ biểu đạt,... phù hợp; có ý tưởng sử dụng kết quả học tập/sáng tạo thẩm mĩ, góp phần làm tăng thêm vẻ đẹp trong cuộc sống hằng ngày của bản thân.

Để đạt được những năng lực mĩ thuật trong môn học, cũng như phù hợp theo tính mở trong Chương trình môn học, GV vận dụng một cách có hiệu quả các phương pháp dạy học hiện có theo quan điểm dạy học tích cực, kết hợp với các phương pháp mới cho phù hợp với nội dung, hướng tới mục tiêu đa dạng trong cách giải quyết vấn đề mà mỗi chủ đề đặt ra. Như vậy, theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018, GV được trao quyền chủ động, linh hoạt để thể hiện sự sáng tạo trong dạy học. Một số phương pháp và hình thức dạy học mĩ thuật phù hợp với việc biên soạn theo chủ đề là:

- Dạy học tích hợp;
- Dạy học theo chủ đề;
- Dạy học khám phá;
- Dạy học thực hành, sáng tạo;
- Dạy học đa phương tiện;
- Cách tổ chức các hoạt động mĩ thuật.

Theo đó, phương pháp dạy mĩ thuật có hai vấn đề chính:

Một là, GV bằng các kĩ năng dạy học, nêu vấn đề và giúp HS phát hiện vấn đề qua những tình huống trong học tập và trong cuộc sống.

Hai là, với những vấn đề phát hiện được, HS có nhiều cách để giải quyết thông qua bài thực hành và mỗi cách giải quyết phản ánh nhận thức, kĩ năng của mỗi HS.

Việc GV giúp HS hình thành kĩ năng phát hiện vấn đề là cách thức giúp cho HS làm quen với kĩ năng tìm hiểu mối liên hệ, đặc trưng của sự vật, hiện tượng. Đây là một khả năng quan trọng đối với HS trong môn Mĩ thuật. Đặc trưng cơ bản của việc dạy HS phát hiện và giải quyết vấn đề là GV có thể đưa ra những “tình huống gợi vấn đề” để HS thảo luận, trao đổi và giải quyết. Khi đó, bài dạy không chỉ giúp HS có năng lực phát

hiện kịp thời những vấn đề nảy sinh trong thực tiễn, mà quan trọng là biết giải quyết hợp lý những vấn đề được đặt ra. Với cách tiếp cận này, HS không phải gò cảm xúc của mình vào một khuôn mẫu nhất định, bởi mỗi cá nhân trong hoàn cảnh, điều kiện khác nhau thì sẽ có cảm xúc và những cách bộc lộ cảm xúc khác nhau. Điều này giúp hạn chế việc mặc định một mẫu số chung trong thể hiện cảm xúc, cũng như giúp HS thoải mái hơn trong các ý tưởng, sáng tạo riêng. Trong cách thực hành, HS có thể vẽ tranh hay dùng hình thức nặn, xé, dán đều được; thậm chí HS có thể sử dụng kết hợp hình thức đắp nổi và tạo khối để thực hiện sản phẩm của mình. Rõ ràng, với cách thức này, HS có cơ hội phát triển khả năng tìm tòi, xem xét một vấn đề dưới nhiều góc độ khác nhau. Việc khuyến khích HS trong khi phát hiện và giải quyết vấn đề sẽ huy động được tri thức và khả năng cá nhân; khả năng hợp tác, trao đổi, thảo luận với bạn bè để tìm ra cách giải quyết vấn đề tốt nhất. Việc cho HS chủ động phát hiện và giải quyết vấn đề trong môn Mĩ thuật không chỉ giúp HS tích cực tham gia vào việc học, đạt kết quả cao mà điều quan trọng hơn là giúp HS hình thành kĩ năng phát hiện và giải quyết vấn đề. Để phương pháp này đạt được mục tiêu đề ra, GV cần tổ chức cho HS giải quyết, xử lý vấn đề theo hướng:

- Các nhóm HS có thể giải quyết cùng một vấn đề, tình huống hoặc các vấn đề, tình huống khác nhau, tùy theo mục đích của hoạt động.
- GV cần hướng dẫn HS xác định rõ vấn đề trước khi đi vào giải quyết.

Trong hoạt động nhóm, GV cần phân bổ thời gian cho nhóm thảo luận để liệt kê ra những cách thức có thể sử dụng để giải quyết vấn đề.

- GV cần tìm hiểu đúng mục đích, mục tiêu của bài dạy để có cách tạo tình huống, gợi vấn đề và tận dụng các cơ hội để tạo ra tình huống phù hợp, đồng thời tạo điều kiện để HS tự giải quyết vấn đề.

Có thể nhận định rằng, phương pháp dạy học môn Mĩ thuật hướng tới mục tiêu đa dạng trong cách giải quyết vấn đề có thể áp dụng trong các giai đoạn của quá trình dạy học, từ những bài hình thành, củng cố kiến thức đến các bài luyện kĩ năng, vận dụng kiến thức. Phương pháp này giúp HS phát huy khả năng chủ động, sáng tạo, hình thành tư duy năng động, yêu thích môn học và làm quen với việc xây dựng nhiều giải pháp cho một tình huống, một vấn đề và điều này là cần thiết trong lĩnh vực giáo dục nghệ thuật.